

บทที่ 1

แนวความคิดสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์

ก. ที่มาและความหมายของแนวความคิดสังคมนิยม

1) คำว่า "สังคมนิยม" (Socialism) คำนี้เดิมใช้กันอยู่ในฝรั่งเศสและเยอรมัน ในระยะที่มีการใช้คำนี้ คาร์ล มาร์กซ์มีอายุเพียง 12 ปี เท่านั้น¹ ซึ่งในระยะนั้น ความหมายของคำ มิได้เป็นดังที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่มีความหมายถึงคน 2 ประเภท คือ พวกที่เลื่อมใสศรัทธาเพื่อผืนต่าง ๆ กับพวกหมอสังคมเดือนที่ไยยาสักขานานหนึ่ง แต่รักษาได้สารพัด และใช้วิธีการปะโน่นปัดนี้ ทั้งนี้เพื่อช่วยรักษาความปลอดภัยในลักษณะที่ไม่ยอมให้กระทบกระเทือน "ทุนและผลกำไร" แม้แต่น้อย² ในปัจจุบัน ความหมายของคำนี้ คือ การที่สังคมนิยมเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน ไม่นิยมในการที่บุคคลแต่ละคนมีกรรมสิทธิ์เป็นคน ๆ ไป³ เป็นการขจัดปัญหาชนชั้น และความเหลื่อมล้ำของสังคม⁴ เกี่ยวกับที่มาของแนวความคิด พอสรุปได้ดังนี้ คือ

แนวความคิดสังคมนิยม (Socialist Idea) เกิดจากความไม่พอใจในสภาพเอารัดเอาเปรียบในระบอบเสรีนิยม เห็นว่าควรมีการจัดรูปสังคมในลักษณะที่ทำให้อำนาจรัฐเข้าควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยตรง และหวังที่จะให้เกิดสภาพความ

¹ไพฑูริย์ วงศ์วานิช, หลักเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2517), หน้า 191.

²ชงชัย ฟิ่งกันไทย, ลัทธิคอมมิวนิสต์และนโยบายต่อต้านรัฐบาลไทย พ.ศ. 2468-2500 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 1.

³ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ลัทธิการเมือง (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2519), หน้า 70.

⁴วิไลวรรณ บุษเกษม, แนวความคิดทางเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2517), หน้า 52.

ร่วมมือระหว่างกัน มากกว่าที่จะให้เกิดการแข่งขันกันแสวงหาผลประโยชน์ ด้วยเหตุนี้ แนวความคิดสังคมนิยมจึงคัดค้านกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล สนับสนุนกรรมสิทธิ์ร่วมของชุมชนชน และกระจายผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้กรรมสิทธิ์ร่วมนั้นอย่างเป็นธรรม¹

2) รูปแบบของแนวความคิด เกี่ยวกับรูปแบบของแนวความคิดสังคมนิยม พอจะแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ หรือ 3 รูปแบบ คือ²

1. สังคมนิยมแบบอูคมคคิ
2. สังคมนิยมแบบมาร์กซิสต์
3. สังคมนิยมประชาธิปไตย

ซึ่งในแต่ละรูปแบบก็มีรายละเอียดมาก ในที่นี้จะกล่าวเกี่ยวกับที่มาเฉพาะแนวความคิดสังคมนิยมแบบมาร์กซิสต์พอสังเขป คือ แนวความคิดสังคมนิยมในลักษณะนี้ เกิดจากการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคมในพุทธศตวรรษที่ 24³ โดยมีพื้นฐานมาจากการที่คาร์ล มาร์กซ์ ได้วิจารณ์เกี่ยวกับแนวความคิดของปราชญ์สำนักสังคมนิยมก่อนหน้านี้ (ก่อน พ.ศ. 2391) ว่าล้วนเป็นแบบเพ้อฝัน⁴ ผิดกับแนวความคิดของมาร์กซ์ ซึ่งถือเป็นวิทยาศาสตร์ตามข้อสรุปที่ว่า

¹ สุวดี เจริญพงศ์, "ปฏิกริยาของรัฐบาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อการเคลื่อนไหวตามแนวความคิดประชาธิปไตยและสังคมนิยม" ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 5.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ คาร์ล มาร์กซ์ เฟรเดอริก เองเงิลส์ และวี.ไอ.เลนิน ว่าด้วยทฤษฎีสังคมนิยมที่เป็นวิทยาศาสตร์, แปลโดยศุภร ศรีประชา (กรุงเทพมหานคร: ประจักษ์การพิมพ์, 2519), หน้า 1.

ความรู้ลึกลับกึกก้องของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นมาอย่างลอย ๆ อย่างอิสระ โดยไม่เกี่ยวกับความเป็นจริงในสภาพแวดล้อม หากเกิดจากสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะสภาพทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ¹

ชียอนันต์ สมุทวณิช ได้ขยายความเกี่ยวกับแนวความคิดดังกล่าวของมาร์กซ์ไว้ว่า "วัตถุ (รูป) กำหนดจิต (นาม) มากกว่าจิต (นาม) กำหนดวัตถุ (รูป) วัตถุเกิดมาพร้อมกับโลก ก่อนที่มนุษย์จะมีจิตสำนึก ความคิดทั้งหลายของมนุษย์จึงมีขึ้นจากการที่ได้รับอิทธิพลจากความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อมของเขา เมื่อสภาพความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป ความคิดก็เปลี่ยนไปด้วย"²

สำหรับการที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดของมาร์กซ์ได้นั้น จำเป็นต้องศึกษาในเรื่องวัตถุนิยมวิภาษ (Dialectical Materialism) และวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ (Historical Materialism) การขัดแย้งทางเศรษฐกิจในระบบทุนนิยม พัฒนาการของสังคมตามความคิดมาร์กซ์การต่อสู้ทางชนชั้น และการปฏิวัติชนชั้นกรรมาชีพ³ งานที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดของมาร์กซ์ คือ คำประกาศ "หลักการของคอมมิวนิสต์" และ "ทุน" มุคคัลที่ได้นำแนวความคิดนี้ไปคิดแปลง และหาทางผลักดันให้แนวความคิดของมาร์กซ์เป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ คือ เลนิน นักกฎหมายชาวรัสเซีย และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติสังคมในรัสเซียได้สำเร็จใน พ.ศ. 2460 ต่อมาเหมา เจ๋อตุงได้นำไปพัฒนาใช้ปฏิบัติประเทศจีน เป็นผลสำเร็จเช่นกันในปี พ.ศ. 2492⁴

¹ชียอนันต์ สมุทวณิช, ลัทธิการเมือง, หน้า 90.

²เรื่องเดียวกัน.

³ดูรายละเอียดใน ธงชัย ทิ้งกันไทย, ลัทธิคอมมิวนิสต์ และนโยบายต่อต้านของรัฐบาล....., หน้า 16-31.

⁴วฤทธิ ชินสาย, บุญปลุก ส่วนพงศ์ และสิทธิชานต์ รักรัษประเทศ, พ.ศ.ท.วันนี้ (กรุงเทพฯ: บริษัทพิทักษ์ประชา, 2523), หน้า 7.

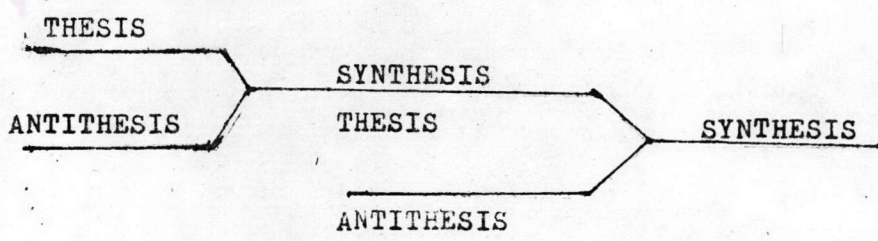
จากนั้นจะเห็นได้ว่า พรรคคอมมิวนิสต์ทั่วไป รวมทั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้ยึดถือหลักลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ตลอดจนแนวความคิดของเหมา เจ๋อตุง เป็นทฤษฎีชี้นำ เพราะฉะนั้นก่อนที่จะกล่าวถึงการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์ สมควรจะได้กล่าวถึงแนวความคิดของมาร์กซ์ เลนิน และเหมา เจ๋อตุง ในเฉพาะส่วนที่เป็นพื้นฐาน และเกี่ยวข้องกับ การเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์โดยตรง พอเป็นสังเขปคือ

ข. แนวความคิดของมาร์กซ์ เลนิน และเหมา เจ๋อตุง

1. แนวความคิดของมาร์กซ์ สำหรับแนวความคิดของมาร์กซ์ที่สำคัญ ๆ คือ

1.1 วัตถุนิยมไดอาเล็กติก หรือวัตถุนิยมวิภาษ และวัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์ แนวความคิดดังกล่าวนี้ มาร์กซ์ได้พัฒนามาจากปรัชญาไดอาเล็กติกของเฮเกล ชาวเยอรมัน ซึ่งเชื่อว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น เป็นเพราะพลังความคิดขัดแย้งกัน กับความคิดลัทธิวัตถุนิยมของฟอยร์บาค ชาวเยอรมัน เช่นกัน ซึ่งเชื่อว่า "ความรู้ลึกลับลึกซึ้งของมนุษย์เป็นผลผลิตมาจากวัตถุ ความคิดของคนถ้าไม่มีความสัมพันธ์กับวัตถุ ก็จะไม่สามารถเกิดความรู้ที่เป็นแก่นสารได้เลย"¹

หลักวิภาษวิธี หรือไดอาเล็กติก คือ ความคิดตรรกวิทยาที่มีหลักว่า เหตุการณ์ทุกเหตุการณ์จะประกอบด้วยสมมุติฐาน หรือสิ่งที่เป็นอยู่ (Thesis) แต่เนื่องจากสิ่งดังกล่าว ยังไม่มีความสมบูรณ์ในตัว ก่อให้เกิดสิ่งที่ขัดแย้ง (Anti-Thesis) ขึ้น เมื่อทั้ง 2 ปะทะกัน ก็จะเกิดผลรวมสมบูรณ์ (Synthesis) แต่ก็ยังไม่ใช่ผลรวมสมบูรณ์ที่สุด ถ้าหากมีสิ่งใหม่มาขัดแย้งอีก ผลรวมสมบูรณ์นั้นก็จะเป็นสมมุติฐานใหม่ และก็จะเป็นกระบวนการอยู่เช่นนี้เรื่อยไป จนกว่าจะบรรลุขั้นสุดท้ายหรือความสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้ง หมายถึงความก้าวหน้า และวิวัฒนาการของประวัติศาสตร์ในแต่ละขั้นตอน ดังแผนภาพต่อไปนี้

¹ชโยนันท์ สมุทวนิช, ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนต, 2519), หน้า 143.

นักวิภาษวิธีเชื่อกันว่า วิธีนี้สามารถใช้วิเคราะห์ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ได้ และ มาร์กซ์เองก็ได้ใช้หลักนี้เช่นกัน เพียงแต่ต่างกับเฮเกล ดังคำกล่าวของมาร์กซ์ว่า

. . . วิธีการโคอานเลคติกของข้าพเจ้ามิใช่เพียงแต่จะแตกต่างไปจากของ เฮเกลเท่านั้น มันตรงกันข้ามเลยทีเดียว สำหรับเฮเกลนั้น . . . กระบวนการความคิดเป็นพระเจ้าของโลกแห่งความจริง และโลกแห่งความจริง เป็นเพียง การสำแดงตัวของ "จิต" ไพบระจิกษออกมาภายนอก . . . สำหรับข้าพเจ้า สิ่งปรากฏในจิตไม่ใช่สิ่งอื่นใด นอกจากโลกแห่งวัตถุ ซึ่งสะท้อนปรากฏในจิต ของมนุษย์ และปรากฏในรูปของความคิด . . .¹

ดังนั้นมาร์กซ์จึงมีความคิดว่า จิตไม่ใช่ความจริงสุดท้ายชนิดเดียว จิตไม่ใช่ สิ่งอิสระ แต่ต้องมีวัตถุเป็นพื้นฐานในคำนี้เกี่ยวกับวัตถุนิยมโคอานเลคติก มาร์กซ์เชื่อว่า มนุษย์เป็นทั้งผลของสภาพแวดล้อม และเป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ที่จะเปลี่ยนสภาพแวดล้อมด้วยการ กระทำของเขาเอง มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติก็จริง แต่ธรรมชาติก็เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ด้วย²

ส่วนหลักวัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์คือ การนำหลักวิภาษวิธี หรือหลักโคอานเลคติก มาใช้ศึกษาประวัติศาสตร์ โดยพิจารณาจากพื้นฐานทางวัตถุ เพราะเชื่อว่าหลักวิภาษวิธีนี้ สามารถวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ได้ และการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ของมาร์กซ์ ไม่ใช่การ ค้นหาความจริงในแง่ความคิด หรือในแง่ปรัชญาแบบนักเพอฝัน หากแต่เป็นการค้นหา ความจริงของแต่ละยุคโดยอาศัยพื้นฐานทางคำนี้ เศรษฐกิจช่วยการศึกษาโครงสร้างทาง เศรษฐกิจของยุคนั้น³ โดยถือว่าประวัติศาสตร์แรกเริ่มของมนุษย์ มนุษย์พยายามผลิตวัตถุ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง แต่ต่อมาเมื่อความต้องการด้านวัตถุเพิ่มขึ้น ตลอดจนถึง

¹Karl Marx, Capital, Vol. I (New York: International Publishers, 1975), p. 19.

²C.J. Arthur, Introduction in The German Ideology, Part one (London: Lawrence and Wishart, 1970), p. 22.

³คาร์ล มาร์กซ์ เฟรเดอริค เองเงิลส์ และ วี.ไอ. เลนิน, ว่าด้วยทฤษฎีสังคม นิยมที่เป็นวิทยาศาสตร์, แปลโดย สุทร ศรีประชา (กรุงเทพฯ: ประจักษ์การพิมพ์, 2519), หน้า 2.

การผลิตก็เกินไปเพื่อการค้า และการแลกเปลี่ยน ด้วยพลังการผลิตและความสัมพันธ์ทาง
 ด้านการผลิต กำหนดลักษณะของสังคมขึ้นมา และนำไปสู่ความแตกต่างระหว่างชนชั้น และ
 ความเป็นศัตรูทางชนชั้น และการต่อสู้ทางชนชั้นนี้เองที่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงมาเป็นยุค ๆ
 และมาร์กซ์ได้แบ่งสังคมออกเป็น 5 ยุค คือ สังคมดั้งเดิม สังคมทาส สังคมศักดินา
 สังคมนายทุน และสังคมนิยม สิ่งที่เป็นตัวกำหนดเอกลักษณ์ของแต่ละสังคม คือ เทคนิคการ
 ผลิต¹ มาร์กซ์เชื่อว่า ความขัดแย้งจะมีอย่างชัดเจนมาก ในช่วงของสังคมนายทุน และเชื่อ
 ว่าจะต้องมีการปฏิวัติไปสู่ "สังคมนิยม" แต่ในระบบสังคมนิยมนี้ ความแตกต่างยังคงมีอยู่
 เพราะการแบ่งปันผลผลิต ยังถือตามความสามารถของแต่ละบุคคล และที่สุดเมื่อเปลี่ยนแปลง
 ไปสู่ระบบคอมมิวนิสต์ แบ่งปันผลผลิตตามความจำเป็น ถือเป็นขั้นสมบูรณ์ และจะไม่มี
 การเปลี่ยนแปลงยุคต่อไปอีก²

1.2 ทฤษฎีมูลค่าแรงงาน และทฤษฎีมูลค่าส่วนเกิน

เกี่ยวกับทฤษฎีมูลค่าแรงงาน ตามความคิดของมาร์กซ์ คือ มูลค่าการ
 แลกเปลี่ยนหรือมูลค่าของสินค้าหนึ่ง ๆ กำหนดขึ้นจากจำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิต
 เพราะฉะนั้นแรงคนเท่านั้นที่เป็นเครื่องวัดมูลค่าที่สมบูรณ์³

เกี่ยวกับทฤษฎีมูลค่าส่วนเกิน มาร์กซ์มีความเห็นว่า ความแตกต่าง
 ระหว่างมูลค่าของสินค้าที่คนงานผลิตขึ้นกับมูลค่าของอำนาจแรงงาน คือ มูลค่าส่วนเกินที่
 นายทุนได้รับ ส่วนผู้ใช้แรงงานได้รับเพียงค่าแรงที่พอยังชีพเท่านั้น⁴ สำหรับแนวความคิด

¹ ตะวันชาย ชุมสาย ณ อยุธยา, "แนวทางที่ความลัทธิมาร์กซ์ที่สำคัญ ๆ"
นาวาวาด้วยลัทธิสังคมนิยม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เศศ, 2517), หน้า 133.

² ชานินทร์ กรยวิเชียร. การใช้กฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์ พิมพ์ครั้งที่ 4
 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2517), หน้า 12.

³ คุรายละเอียคใน เอ็ม.เจ.อาร์มอน, ความคิดทางการเมืองจากเปลโตถึงปัจจุบัน
 พิมพ์ครั้งที่ 2, เสน่ห์ จามริก แปล. (นครหลวงฯ: ร.พ.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515),
 หน้า 563.

⁴ เออร์เนสต์ มั่นเคอ. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มาร์กซ์, อ่ำไพ รุ่งอรุณ แปล.
 (กรุงเทพฯ: กวางมณ, 2519), หน้า 32-33.

ของมาร์กซ์เกี่ยวกับทฤษฎีทั้งสองนี้ มาร์กซ์ได้รับมาจากระบบเศรษฐกิจการเมืองของ
อังกฤษ

1.3 ทฤษฎีว่าด้วยรัฐและการปฏิวัติ

แนวความคิดในค่านนี้ มาร์กซ์ได้รับมาจากประเทศฝรั่งเศส ความเห็น
ของมาร์กซ์เกี่ยวกับรัฐคือ รัฐไม่ใช่สถาบันที่เป็นกลางที่จะคอยประนีประนอมความขัดแย้ง
ในสังคมตามความคิดของพวกเขาเสรีนิยม แต่เป็นสถาบันของชนชั้นเจ้าของปัจจัยการผลิต
ทั้งนี้เพื่อปราบปรามการต่อสู้ และขัดแย้งของผู้ใช้แรงงาน¹ เพราะฉะนั้นการใช้กำลังเพื่อ
เปลี่ยนแปลงจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้

ส่วนการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพ มาร์กซ์เชื่อว่า การปฏิวัติจะเกิดขึ้นเฉพาะใน
สังคมที่มีวิธีการผลิต หรือการอุตสาหกรรมเจริญมาก² และการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพนี้
จะเกิดขึ้นโดยพลังกรรมกรเท่านั้น³ และจะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องมีใคร
มาแนะนำ

เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า แนวความคิดของมาร์กซ์ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ
เป็นจริงเป็นส่วนมาก มิใช่เพ้อฝัน และให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของเศรษฐกิจมาก ความ
ขัดแย้ง เทคนิคการผลิต และโดยเฉพาะการที่จะบรรลุเป้าหมายของสังคมนิยม จะเกิดขึ้นได้
ก็โดยการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพเท่านั้น ซึ่งประเด็นนี้ก็ถือเป็นต้นเค้าความคิดในการดำเนิน
การเคลื่อนไหวเพื่อปฏิวัติสังคมของพวกเขาคอมมิวนิสต์ในระยะต่อมา รวมทั้งการโจมตีชนชั้น
นายทุนด้วย

¹Fredrich Engels. "The origin of the Family, Private Property and the states" Selected Works. pp. 449-583.

²Swearingen, Rodger. The World of Communism (Boston: Houghton Mifflin Co., 1962), p. 13.

³Karl Marx. The Communist Manifesto. Gateway (Edition), (Chicago: Henry regnery, Co, 1965), pp. 34.

2. แนวความคิดของเลนิน

เลนินได้นำเอาแนวความคิดของมาร์กซ์กับวิธีการปฏิวัติมาผสมผสานกัน และเสนอแนวทางเพื่อการปฏิวัติในการโค่นล้มอำนาจ และรักษาอำนาจนั้นไว้¹ แนวความคิดของเลนินที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์ เช่น ทฤษฎีว่าด้วยการเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ ทฤษฎีว่าด้วยพรรค และทฤษฎียุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งแต่ละทฤษฎีพอสรุปได้ คือ

2.1 ทฤษฎีว่าด้วยการเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ

เลนินได้นำเอาความคิดของมาร์กซ์มาวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐในความหมายของเลนิน รัฐ คือ ผลผลิตของความอ้อมอ้อมกันไม่ได้แห่งความเป็นปฏิปักษ์ทางชนชั้น² และการเปลี่ยนแปลงจากรัฐนายทุนเป็นรัฐเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพนั้น จะต้องใช้วิธีการปฏิวัติด้วยความรุนแรง³ และการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพ ไม่จำเป็นต้องเกิดในประเทศที่มีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมที่พัฒนาเข้าสู่ระบบทุนนิยมเต็มตัว อาจเกิดขึ้นในสังคมใดก็ได้⁴ หากว่าสังคมนั้นมีบรรยากาศแห่งความรู้สึกเป็นปรปักษ์ทางชนชั้น แนวความคิดของเลนินได้พัฒนาและแตกต่างไปจากแนวความคิดของมาร์กซ์หลายประการ นอกจากจะใช้ความรุนแรง และไม่จำเป็นต้องเกิดในประเทศที่มีการพัฒนาถึงกล่าวมาแล้ว ยังไม่ต้องรอให้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และความคิดในการปฏิวัติก็จะต้องถูกนำมาจากภายนอก โดยพวก

¹ ธียอนันต์ สมุทวณิช, อุดมการณ์ทางการเมือง พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: ดวงศิรินทร์, 2523), หน้า 34-38.

² V.I. Lenin, The state and Revolution (Moscow: Progress Publisher, 1977), p. 9.

³ Ibid, pp. 10-11.

⁴ Ibid, pp. 24.

นักปฏิวัติอาชีพ หรือพวกปัญญาชนชั้นกลาง และที่สำคัญ ก็จะต้องจัดตั้งพรรคที่มีระเบียบวินัยเข้มงวด เพื่อนำในการปฏิบัติ¹ ดังนั้น เลนินจึงได้จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้น

2.2 ทฤษฎีว่าด้วยพรรค

แนวความคิดของเลนินต้องการให้มีพรรคเป็นแกนนำ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลกลุ่มเล็ก ๆ แต่มีวินัย และอุดมการณ์สูงคณนิยมที่เหนียวแน่น² พรรคคอมมิวนิสต์ที่กำหนดขึ้น มิใช่เพียงแต่จะเป็นพรรคที่นำชนชั้นกรรมาชีพเพื่อปฏิบัติและยึดอำนาจรัฐเท่านั้น แต่จะเป็นเครื่องมือของชนชั้นกรรมาชีพ ในการชำระรักษาอำนาจของรัฐที่ยึดได้ และเสริมสร้างความมั่นคงให้อำนาจการปกครองแบบเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ จนถึงขั้นการขยายอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์ออกไปทั่วยุโรปและเอเชีย³ จนสุดท้ายถึงขั้นครองโลก⁴

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ถึงความแตกต่างระหว่างแนวความคิดของมาร์กซ์กับเลนินไค้ชัดขึ้น คือ แนวความคิดของเลนินมีลักษณะเป็นแนวทางเชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับประสบการณ์จริงในการปฏิบัติ

2.3 ทฤษฎียุทธศาสตร์และยุทธวิธีของพรรคคอมมิวนิสต์

เกี่ยวกับยุทธศาสตร์และยุทธวิธีของพรรคคอมมิวนิสต์คือ พรรคคอมมิวนิสต์จะต้องปรับยุทธศาสตร์การต่อสู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และต้องทำงานในทุกสถานที่ที่มี

¹Raymond Dllsworth, The Soviet State. (Newyork: The Mc Millan Company, 1969), p. 30.

²V.I. Lenin, One step Forward, Two Step Back (1904) Collected Works, Vol. 7 (Moscow: Progress Publisher 1965), pp. 224.

³J.H. Brimmell, Communism in Southeast Asia, (London Oxford University Press, 1959), p. 26.

⁴ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, โลกคอมมิวนิสต์ (พระนคร: โรงพิมพ์วิทย์วิทยาการ, 2514), หน้า 19-21.

ประชาชน¹ พรรคคอมมิวนิสต์ต้องไม่คำนึงถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย แต่สำคัญอย่าให้เกินกว่าเหตุ หรือหวังผลทางการเมืองอย่างเดี๋ยวนั้น ซึ่งอาจทำให้มวลชนที่ก้าวออกห่าง แล้วก็จะกลายเป็นผลดีกับพวกสังคมนิยมไทย²

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า แม้เลนินจะมีใช้ต้นเค้าความคิดของทฤษฎีคอมมิวนิสต์ แต่เลนินก็เป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการที่ได้นำลัทธิคอมมิวนิสต์ของมาร์กซ์มาขยายเพื่อใช้ในการปฏิบัติ จนกลายเป็นอุดมการณ์ หรือแนวคิดใหม่ขึ้น นั่นคือ ลัทธิมาร์กซิส-เลนินนิสม์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของพวกคอมมิวนิสต์ทั่วไป แม้ในปัจจุบัน

3. แนวความคิดของเหมาเจ๋อตุง

ถึงแม้เหมาเจ๋อตุง จะใช้แนวความคิดของมาร์กซ์ เลนิน และสตาลิน เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักในการปฏิบัติ เหมือนกับผู้นำประเทศคอมมิวนิสต์อื่น ๆ ก็ตาม แต่ก็มีอยู่หลายสิ่งหลายอย่างที่เหมาเจ๋อตุง ได้คิดขึ้นเป็นแบบฉบับของตนเองจนเป็นที่ยอมรับว่า เหมาเจ๋อตุง เป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยปรับปรุงลัทธิมาร์กซิส-เลนินนิสม์ ให้ดียิ่งขึ้น หลักหรือแนวความคิดของเหมาเจ๋อตุงมีมากมาย แต่ที่สำคัญ ๆ เช่น

- 3.1 ทฤษฎีความขัดแย้ง
- 3.2 ทฤษฎีการปฏิวัติ
- 3.3 ทฤษฎีว่าด้วยพรรคคอมมิวนิสต์จีน
- 3.4 ทฤษฎีสงครามกองโจร
- 3.5 ทฤษฎีสากล

แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะแนวความคิดหรือทฤษฎีที่มีชื่อมากที่สุดของเหมาเจ๋อตุง และเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์โดยตรง คือ ทฤษฎีสงครามกองโจร

¹เจ.วี.สตาลิน, ยุทธวิธีของชาวบอลเชวิค แปลโดย นพพร สุวรรณพานิช (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2519), หน้า 44-47.

²Hunt, R.W. Carew, The Theory and Practice of Communism.

ทฤษฎีสงครามกองโจร ทฤษฎีนี้ได้พัฒนามาจากประสบการณ์ของเขาตั้งแต่ครั้ง
 พ่ายแพ้แก่เจียงไคเช็ค พรรคคอมมิวนิสต์จีนถูกตีแตกในปี พ.ศ. 2470 ซึ่งรัฐบาลเจียง-
 ไคเช็ค ได้ทำการกวาดล้างพวกคอมมิวนิสต์ เหม่าเจอตุงกับสมาชิกที่เหลือไม่กี่พันคนต้อง
 หลบหนีไปอยู่ในชนบททางไกล จากนั้นได้ทำการโฆษณาชวนเชื่อ เผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์
 โดยการเดินวิบากเป็นระยะทาง 25,000 ลี้¹ มีการรวบรวมกำลังและตั้งฐานในเขตชนบท
 ทั่วประเทศจีน ควบคู่สถานการณ์ดังกล่าว เหม่าเจอตุงได้คิดกฎสำคัญอีก 3 กฎ ที่เป็นบ่อเกิด
 แห่งความสำเร็จของการปฏิวัติจีน คือ สงครามยืดเยื้อ สงครามกองโจร และการชักชวน
 ประชาชาติ โดยเฉพาะสงครามกองโจร ถือกันเป็นรูปแบบการต่อสู้ใหม่ที่เป็นแบบฉบับของ
 เหม่าเจอตุงเอง ซึ่งได้ถือพื้นฐานมาจากคำรับพิชัยสงครามของจีนโบราณ² โดยมีลักษณะ
 หอสรูปได้ คือ

ในการทำสงครามกองโจร เหม่าเจอตุงให้ยึดหลักแห่งชัยชนะ หรือเป็นฝ่ายได้
 เปรียบจึงจะเข้าโจมตี จึงจะเห็นได้จากปรัชญาของสงครามกองโจรที่ว่า "เอ็งมา ข้าผูก
 เองหยุด ข้าเหย เอ็งแยชาติ เอ็งหนีข้าตาม" หลักนี้เหม่าเจอตุงเอามาจากความคิดของ
 ซุน วู จื้อ นักยุทธศาสตร์ของจีนในศตวรรษที่ 15 ก่อนคริสต์ศักราช³

ยุทธวิธีโดยทั่วไป คือ การต่อสู้แบบก่อกวน ตักกำลังให้ฝ่ายตรงกันข้ามปั่นป่วน และ
 ท้อแท้ เหม่าเจอตุงได้มีข้อเสนอแนะสำหรับการรบให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุถึงจุดหมาย
 คือ ชัยชนะ เรียกว่าบัญญัติ 10 ประการ⁴ มีสาระที่สำคัญ คือ

¹ดูรายละเอียดใน หลิวป้อเจิง, ประวัติศาสตร์การเดินทัพ 25,000 ลี้ แปลโดย
 ชาลี ชาญช (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ที่, 2522).

²ซงชีย ฟิงกันไทย, "ลัทธิคอมมิวนิสต์และนโยบาย . . ." หน้า 39.

³เรื่องเดียวกัน.

⁴Mao Tse Tung. "Ten Major Principles of operation," in
 Theodore Menelly, (ed.) Sources in Modern East Asian History and
 Politics. (Newyork: Meredith Publishing Company, 1967), p. 227.

1. โจมตีหน่วยย่อยของข้าศึกก่อน เป็นการตักกำลังก่อนที่จะโจมหน่วยใหญ่
ในภายหลัง
2. พยายามยึดเมืองเล็ก ๆ หรือพื้นที่ในชนบทก่อน แล้วจึงยึดเมืองใหญ่ในภายหลัง
3. ยึดถือการมั่นทอนกำลังข้าศึกเป็นจุดหมายสำคัญ
4. แม่ว่ากำลังรบทั้งหมดจะเป็นรอง แต่ต้องรู้จักเลือกทำการรบในแนวเหนือกว่า
ข้าศึก
5. ไม่เข้ารบหากไม่ได้เตรียมแผนการไว้ก่อน และจะเข้ารบต่อเมื่อแน่ใจว่าชนะ
6. เมื่อเข้ารบต้องอุทิศตัวอย่างเต็มที่ กล้าหาญ พลีชีพโดยไม่หวั่นเกรง
7. รุกไล่เมื่อได้เปรียบ และบดขยี้ข้าศึกที่ถอยหนีอย่างเหลือออก
8. การโจมตี ต้องอาศัยจังหวะ ไม่ทุ่มเทเมื่อข้าศึกระมัดระวังอย่างเต็มที่ แต่คอย
โอกาสโจมตีเมื่อข้าศึกเผลอ
9. ใช้ประโยชน์จากอาวุธและบุคคลที่ยึดได้จากข้าศึก เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้
กับกำลังรบ
10. ใช้เวลาที่ระหว่างการรบให้เป็นประโยชน์ พยายามทำให้ฝ่ายข้าศึกไม่มี
โอกาสพัก

จากที่กล่าวมา พอจะพิจารณาได้ว่า เหมาเจอตุ้ง ก็เป็นผู้นำคอมมิวนิสต์ที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่งโดยได้ริเริ่มการต่อสู้ของพวกคอมมิวนิสต์ไปสู่แนวใหม่ เป็นการรบนอกแบบ หลักของเหมาเจอตุ้งเป็นหลักสงครามกองโจร ซึ่งไม่จำเป็นที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ต้องใช้กำลังมากนักก็สามารถต่อสู้กับฝ่ายตรงกันข้ามได้ แต่ที่สำคัญคือ การขยายหรือเปลี่ยนแนวการปฏิวัติจากในเมืองไปสู่ชนบท และเป็นที่มาของยุทธวิธี ชนบทล้อมเมือง ดังที่พวกคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยใช้เป็นหลักในการเคลื่อนไหวอยู่ระยะหนึ่ง

แต่ที่จริงแล้ว ควรจะมีความเข้าใจว่า หลักการที่เหมาเจอตุ้งเสนอนั้น เป็นหลักการที่เหมาะสมสถานการณ์ของประเทศจีนในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ถ้าหากจะนำไปใช้ ก็ควรที่จะปรับให้เข้ากับสถานการณ์ของประเทศ . ตลอดจนสภาพแวดล้อมของประเทศนั้น ๆ อีกด้วย¹

¹เชิษฐ โสภณพนิช, "สงครามประชาชน" สังคมนศาสตร์ปริทัศน์ 7(ธันวาคม-กุมภาพันธ์ 2512-2513); 80.

จากที่กล่าวมาแต่ต้น สิ่งหนึ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การพัฒนาของแนวความคิด ซึ่งใช้เป็นหลักการหรือพื้นฐานของพวกคอมมิวนิสต์ เห็นได้ว่า เดิมเป็นเพียงแนวความคิดที่ได้ผ่านกระบวนการศึกษา จนถึงขั้นสรุปไว้อย่างมีเหตุผลโดยคาร์ล มาร์กซ์ ต่อมาเลนินได้นำไปใช้ในลักษณะปฏิบัติจริง ทำให้แนวความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น พร้อมกันนั้นก็ได้พัฒนาและขยายแนวความคิดของมาร์กซ์เพิ่มเติมขึ้นอีก ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม จนสามารถปฏิบัติได้สำเร็จ แนวความคิดดังกล่าว สลับซับซ้อน และใช้ได้อย่างจริงจังขึ้น ที่สุดจึงมีการสรุปเป็นหลักมาร์กซ์-เลนินนิสต์ ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่ในปัจจุบัน

ท่านเองก็เช่นกัน เมื่อเหมาเจ๋อตุงได้ปฏิวัติประเทศจีน ก็ได้นำแนวคิดหรือหลักการดังกล่าวมาใช้เช่นกัน พร้อมกับพัฒนาต่อไปเป็นระยะที่ 3 นับจากมาร์กซ์และเลนิน เหมาเจ๋อตุง ก็ได้พัฒนาและขยายแนวความคิดดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในประเทศจีนในสมัยนั้น เหมาเจ๋อตุง ก็ได้เสนอแนวความคิดหรือลักษณะของการเคลื่อนไหวที่เป็นแบบของตนเองขึ้นอีก จึงทำให้กลายเป็นหลัก "เหมาจี้สตี" เพิ่มเติมขึ้น มีข้อคิดอย่างหนึ่งคือ การรับแนวความคิดมาใช้นั้น มิใช่จะใช้แนวคิดนั้นโดยตรงหรือฉาบ ๆ แต่ได้นำมาพัฒนาหรือขยายต่อ จนกลายเป็นสามแนวความคิดที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่ในปัจจุบัน และโดยเฉพาะในกลุ่มพวกคอมมิวนิสต์ ก็ถือกันว่าหลักการหรือแนวความคิดทั้งสาม เป็นทฤษฎีชั้นนำของพรรคคอมมิวนิสต์โดยทั่ว ๆ ไป

ค. ความหมายของคำว่า "คอมมิวนิสต์" (Communism)

หมายถึง การเคลื่อนไหวเพื่อปลดแอกชนชั้นกรรมาชีพ และเป็นเรื่องของชนชั้นกรรมาชีพโดยตรง¹ ซึ่งการเคลื่อนไหวเพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว มักอาศัยการปฏิบัติที่มีแนวความคิดของมาร์กซ์ เลนิน และเหมา เป็นหลักหรือเป็นพื้นฐานในการดำเนินการ

¹ เค. มาร์กซ์, เอฟ. เองเงิลส์, แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ (กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2518), หน้า 33-34.

อันที่จริงคำว่า "คอมมิวนิสต์" ก็มีการใช้กันมานานแล้ว ตั้งแต่ในสมัยของมาร์กซ์ และเอนเงิลส์ โดยเห็นได้จากหนังสือ "คำประกาศพรรคคอมมิวนิสต์" ซึ่งพิมพ์ในเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2391¹ เหตุผลที่มาร์กซ์ต้องใช้คำนี้ก็เพราะคำว่า "สังคมนิยม" (ช่วงก่อน พ.ศ. 2391) นอกจากจะมีความหมายดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น หรือมีความหมายเป็นไปในลักษณะที่เอนเงิลส์ได้พรรณนาไว้ในคำนำสำหรับ "ประกาศพรรคคอมมิวนิสต์" ว่า "สื่อความหมายถึง คติ อุดมนิยม และแนวสารพัดนึกของการแก้ปัญหาสังคม"² ซึ่งไม่ตรงกับ ความหมายหรือแนวคิดตามที่มาร์กซ์และเอนเงิลส์ต้องการ จึงได้ใช้คำว่า "คอมมิวนิสต์" ขึ้นแทน โดยมีความหมายตามที่มาร์กซ์กล่าวไว้ในหนังสือเดอะเยอรมันไอดีโอโลยี (The German Ideology) คือ ขบวนการที่จะล้มเลิกรัฐที่มีการถือครองในกรรมสิทธิ์³ หรือหมายถึงการเคลื่อนไหวเพื่อปลดแอกชนชั้นกรรมาชีพ และเป็นเรื่องชนชั้นกรรมาชีพ โดยตรง⁴ ดังกล่าวมาแล้ว

ง. การแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าสู่ประเทศไทย

การแพร่ขยายหรือการเข้ามาเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยนั้น ได้เริ่มเป็นครั้งแรกในระหว่างปี พ.ศ. 2468-2470 โดยเข้ามาด้วยกัน 2 ทาง คือ⁵

¹อาร์เคิน แครวซ์สันท์, วิเคราะห์ลัทธิคอมมิวนิสต์ แปลโดย ฉันทิมา อ่องสุริักษ์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า 49.

²เรื่องเดียวกัน.

³Karl Marx and Friedrich Engels, "The German Ideology" in Lewis Feuer, (ed.) Marx and Engels, p. 292.

⁴เค.มาร์ก, เอฟ.เอนเงิลส์, แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ (ฉบับแปล) หน้า 35.

⁵สายหยุด เกิดผล, สมชัย - รัทวิจิตร, อนาคตไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (พระนคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2518), หน้า 88.

1) ในปี พ.ศ. 2468 สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จากประเทศจีน ได้ถูกส่งเข้ามาขยายงานในประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มคนจีน การทำงานในระยะแรก เป็นการสนับสนุนพรรคจีนคณะชาติในประเทศไทย โดยเข้าประจำอยู่ตามกลุ่ม และสมาคมจีนตามที่ท่าเรือ โรงสี โรงเลื่อย และตามโรงเรียนจีน¹

อย่างไรก็ตามในช่วงปี พ.ศ. 2468-2470 แม้พวกคอมมิวนิสต์จีน และพวกกัวมินตั๋ง จะเข้ามาทำการเคลื่อนไหวในประเทศไทย แต่ก็ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะคุกคามการเมืองของไทยแต่ประการใด นอกเหนือไปจากต้องการปลุกใจให้ชาวจีนร่วมพลังกันต่อต้านชาวต่างประเทศที่เข้าไปรุกรานจีนทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2470 พวกคอมมิวนิสต์ในประเทศจีนเกิดแตกแยกกับกัวมินตั๋ง² และกัวมินตั๋งสามารถยึดอำนาจในการปกครองได้ จึงทำการปราบปรามคอมมิวนิสต์จีนอย่างรุนแรง ยังผลให้พวกคอมมิวนิสต์จีนหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเข้ามารวมตัวกับพวกคอมมิวนิสต์ที่อยู่ในประเทศไทยก่อนแล้ว และต่างก็พยายามก่อตั้งองค์กรต่าง ๆ ขึ้น เช่น สมาคมแยาวชนคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย³ ซึ่งผลจากการทำในลักษณะนี้ ทำให้รัฐบาลไทยต้องเผชิญกับปัญหาการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์อย่างมาก

2) การแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าสู่ประเทศไทย โดยชาวจีนหรือชาวเวียดนาม ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับจีนมาก โดยเฉพาะในเรื่องคุกคามจากประเทศตะวันตกเหมือนกัน ตลอดจนการที่ต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของพวกต่างชาติ จากสาเหตุดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ผลักดันให้ชาวเวียดนามต้องเคลื่อนไหวเพื่อกอบกู้เอกราช โดยอาศัยแนวทางของพวกคอมมิวนิสต์เป็นหลักในการดำเนินการและได้ส่งผลกระทบกระเทือนถึงประเทศไทยเช่นเดียวกัน

¹ วุทธิ ชินสาย และคนอื่น ๆ, พ.ศ.ท. วันนี้ หน้า 34.

² พ.อ. หาย พงศ์สิฏฺฐานนท์ และคณะ, คอมมิวนิสต์ (กรุงเทพมหานคร: โปษศาสตร์ การพิมพ์, 2517), หน้า 63.

³ เรื่องเดียวกัน.

การเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าสู่ไทยของพวกเขาเวียดนาม เริ่มขึ้นหลังจากที่ องค์การโคมิเนเทอร์น ได้ให้การสนับสนุนขบวนการกู้ชาติของเวียดนามในปี 2462¹ และเมื่อถึงปี พ.ศ. 2471 ชาวเวียดนามภายใต้การนำของโฮจิมินห์ (ในช่วงนี้ใช้ชื่อว่า เหงียน อาย คว็อก) ถูกฝรั่งเศสปราบปรามอย่างหนัก ก็ได้พากันหลบหนีเข้ามาทำการเคลื่อนไหวในกลุ่มชาวเวียดนามในไทย และได้เข้ามาอยู่ในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ² เพื่อทำการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ และแสวงหาความร่วมมือในกลุ่มคนเวียดนามในไทยด้วยการใช้ใบปลิวเป็นเครื่องมือ³ ส่วนโฮจิมินห์เองได้ดำเนินการกู้ชาติอยู่ในไทยประมาณ 1 ปี ในปลายปี 2472 ก็เดินทางออกไป⁴

การเคลื่อนไหวของพวกเขาเวียดนามก็ยังคงดำเนินการต่อไป แม้การเคลื่อนไหวส่วนมากจะจำกัดอยู่ในกลุ่มคนเวียดนาม และคนจีนก็ตาม และยี่มั้งอยู่ในจุดประสงค์หลัก คือ การกอบกู้เอกราชจากฝรั่งเศส แต่ก็ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอยู่น้อยเช่นกัน เป็นต้นว่า ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งมีค่านิยมและเสียอย่างกรณี การจับกุมนายปุนเส่า กับนายหว่องเอง ได้พร้อมกับเอกสารการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์⁵ ทางฝรั่งเศสขอให้ทางไทยส่งตัวไปให้ ซึ่งทางรัฐบาลไทยก็ส่งไป ได้ก่อให้เกิดผลดีทั้งใน คำนความสัมพันธ์ตลอดถึงความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งเป็นการปฏิบัติไปตามข้อตกลงระหว่างไทยกับฝรั่งเศสเกี่ยวกับการช่วยกันปราบปรามคอมมิวนิสต์ แต่กลับยังผลให้หนังสือพิมพ์อินโคจีนของเวียดนามลงข่าวโจมตีรัฐบาลไทย ส่วนในด้านอื่น เช่น ทำให้แนวคึกหรือลัทธิคอมมิวนิสต์แพร่ขยายไปในกลุ่มลูกครึ่งจีน-ไทย และญวน-ไทย มากยิ่งขึ้น รวมทั้ง

¹ ขงชัช หึงกันไทย, ลัทธิคอมมิวนิสต์ และนโยบายต่อต้านของรัฐบาล, หน้า 76.

² วฤทธิ ชินสาย และคนอื่น ๆ, พ.ศ.ท. วันนี้, หน้า 36.

³ เรื่องเดียวกัน

⁴ Jack Woddis, (ed.), Ho Chi Minh: Selected Articles and Speeches 1920-1967 (New York: International Publishers, 1970), p. 10.

⁵ ขงชัช หึงกันไทย, "ลัทธิคอมมิวนิสต์และนโยบายต่อต้านของรัฐบาล...", หน้า 80.

ทำให้บรรดานักเรียน นักศึกษา มีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหรือนักเรียนที่ถือตนว่าเป็นพวกที่มีความคิดก้าวหน้า¹

จากที่กล่าวมาแต่ต้น จะเห็นได้ว่า การเกิดลัทธิคอมมิวนิสต์นั้น มีต้นเค้าหรือที่มา จากแนวความคิดของมาร์กซ์ แล้วเลนินได้นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิวัติรัสเซียในปี พ.ศ. 2460 พร้อมกับได้เสริมหรือเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการปฏิวัติในรัสเซีย กลายเป็นหลักการหรือทฤษฎีใหม่ขึ้นมาอีกทฤษฎีหนึ่ง แต่ในการพูดถึงหรือการเรียกแนวความคิดทั้งสองนี้ จะเรียกคู่กันไป คือ "มาร์กซิสม์-เลนินนิสม์"

ต่อมาเหมาเจ๋อตุง ได้นำหลักการนี้ไปใช้ในการปฏิวัติจีน และสร้างแนวความคิดหรือทฤษฎีปฏิวัติจีนใหม่อีก เรียกว่า "เหมาอิล์ม"

แนวความคิดทั้งสามนี้ ได้ถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิวัติไทย โดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะแนวความคิดของเหมาเจ๋อตุง ได้ถูกนำมาใช้ในการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยมากที่สุด เป็นต้นว่า หลักการวิเคราะห์สังคมไทย ลักษณะการจัดตั้ง และการบริหารภายในพรรค การจัดตั้งแนวร่วม ตลอดจนการทำสงครามกองโจร ฯลฯ เหล่านี้จะปรากฏอยู่ในลักษณะการเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์อย่างชัดเจน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย